

**LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJA
SOCIALINĖS POLITIKOS GRUPĖ**

PAŽYMA

**DĖL SOCIALINĖS PARAMOS MOKINIAMS ĮSTATYMO 1, 2, 4, 5, 12 IR 13 STRAIPSNIŲ
PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO (TAP-19-1660; TAIS NR. 19-10789(2))**

2019-10-14 Nr. NV-2862

Vilnius

Projekto rengėjas – Socialinės apsaugos ir darbo ministerija (SADM).

Projekto tikslas – tobulinti esamą socialinės paramos mokiniams teisinį reguliavimą, įtvirtinant teisę į nemokamus pietus mokiniams, kurie mokosi pagal priešmokyklinio ugdymo ar pagal pradinio ugdymo programą pirmoje klasėje.

Dabartinė situacija:

- Mokinių teisė į nemokamus pietus ir paramą mokinio reikmenims įsigyti nustatoma atsižvelgiant į vidutinės pajamas vienam iš bendrai gyvenančių / vienam gyvenančiam asmeniui, t.y., jei vidutinės pajamos vienam asmeniui per mėn. yra mažesnės kaip 1,5 VRP (183 eurai). Jei pajamos mažesnės kaip 2 VRP (244 eurai), atsižvelgiant gyvenimo sąlygas, mokiniai turi šią teisę ligos / nelaimingo atsitikimo atvejais, netekus maitintojo, kai motina / tėvas vieni augina vaiką (us), kai bendrai gyvenantys asmenys augina 3 ir daugiau vaikų ar bent 1 iš jų yra neįgalus.
- Savivaldybės turi teisę patikrinusios gyvenimo sąlygas, mokiniams skirti nemokamą maitinimą ir paramą mokinio reikmenims įsigyti išimties atvejais, jei vidutinės pajamos vienam asmeniui per mėn. yra mažesnės kaip 2,5 VRP (305 eurai).
- Teisės į nemokamą maitinimą ir paramą mokinio reikmenims įsigyti neturi mokiniai, kuriems Civilinio kodekso nustatyta tvarka nustatyta laikinoji / nuolatinė globa (rūpyba), bei mokiniai, kurie yra išlaikomi (gauna nakvyne, maistą ir mokinio reikmenis) valstybės / savivaldybės finansuojamoje įstaigoje.
- Mokiniams, patiriantiems socialinę riziką / augantiems šeimose, patiriančiose socialinę riziką, parama mokinio reikmenims įsigyti privalo būti teikiama nepinigine forma.
- Socialinei paramai mokiniams administruoti iš valstybės biudžeto specialios tikslinės dotacijos savivaldybių biudžetams ir iš valstybės biudžeto skirtų bendrųjų asignavimų Švietimo, mokslo ir sporto ministerijai (ŠMSM) papildomai skiriama 4 %, nuo išlaidoms produktams ir mokinio reikmenims finansuoti skiriamų lėšų. Didėjant išlaidoms produktams ir mokinio reikmenims finansuoti, atitinkamai didėja ir administravimui skiriamos lėšos, neatsižvelgiant į tai, ar tai susiję su administravimo funkcija.

Nemokamą maitinimą šiuo metu gauna apie 50 tūkst. mokinių, kasmet iš valstybės biudžeto tam skiriama apie 15 mln. eurų.

Projekto esmė, nauda. Siūloma patikslinti Socialinės paramos mokiniams įstatymą:

- Numatyti visuotinį mokinių nemokamą maitinimą, nevertinant pajamų ir įskaitant globojamus / išlaikomus valstybės / savivaldybės įstaigose vaikus, šiais etapais:
  - 1) nuo 2020-01-01 iki 2020-08-31 nemokamus pietus skirti mokiniams, besimokantiems pagal priešmokyklinio ugdymo programą (priešmokyklinukams), savivaldybių (jų sąrašą pagal raštu pateiktą apsisprendimą patvirtina socialinės apsaugos ir darbo ministras) patvirtintuose sąrašuose esančiose bendrojo ugdymo mokyklose, kuriose maitinimas organizuojamas taikant pilnos / dalinės savitarnos (švediško stalo) principą.
  - 2) nuo 2020-09-01 nemokamus pietus visose mokyklose (bendrojo ugdymo mokyklose ir ikimokyklinio ugdymo įstaigose) skirti mokiniams, besimokantiems pagal priešmokyklinio ugdymo programą (priešmokyklinukams) ir pagal pradinio ugdymo programą pirmoje klasėje (pirmokams). Maitinimą organizuoti taikant pilnos / dalinės savitarnos (švediško stalo) principą, savivaldybėms nebus privaloma.
- Nustatyti, kad mokiniams, patiriantiems socialinę riziką / augantiems šeimose, patiriančiose socialinę riziką, parama mokinio reikmenims įsigyti gali būti teikiama pinigine forma tais atvejais, kai atvejo vadybininkas ar socialinis darbuotojas tai rekomenduoja.
- Nustatyti, kad socialinei paramai mokiniams administruoti papildomai skiriama iki 4 % (dabar 4 %). Konkretų dydį nustato socialinės apsaugos ir darbo ministras (valstybės biudžeto skirtų bendrųjų

asignavimų ŠMSM, jos pavaldumo įstaigoms, – švietimo, mokslo ir sporto ministras), atlikti kitus redakcinio pobūdžio taisymus.

Socialinės apsaugos ir darbo ministras iki 2019-12-20 patvirtinta savivaldybių, pageidaujančių dalyvauti pirmame visuotinio nemokamo maitinimo etape, sąrašą, o savivaldybių administracijos iki 2019-12-31 patvirtinta dalyvaujančių pirmame etape mokyklų sąrašus ir mokyklos ne vėliau kaip iki 2020-01-10 informuoja mokinių tėvus / globėjus dėl teisės kreiptis dėl nemokamų pietų skyrimo.

SADM, ŠMSM ir Sveikatos apsaugos ministerija iki 2021-07-31 atlieka nustatyto teisinio reguliavimo stebėseną ir Vyriausybei pateikia jos ataskaitą.

Pageidavimą dalyvauti pirmajame visuotinio nemokamo maitinimo etape šiuo metu jau yra išreiškusios 49 savivaldybės (tai paliestų apie 4,5 tūkst. priešmokyklinukų, apie 250 bendrojo ugdymo mokyklų).

Priėmus įstatymą: nemokamą maitinimą papildomai gautų apie 49,6 tūkst. priešmokyklinukų ir pirmokų; būtų užtikrinta sveikesnė mityba didesniai vaikų skaičiui; mažinama socialinė atskirtis ir mokinių diferenciacija; sudarytos palankesnės sąlygos tėvams derinti darbą su įsipareigojimais šeimai.

Papildomas lėšų poreikis 2020 m. – apie 8,6 mln. eurų, iš jų: iš valstybės biudžeto – 6,9 mln. eurų (maisto produktams – 6,6 mln. eurų, administravimui – 260 tūkst. eurų); iš savivaldybių biudžetų gamybos išlaidoms finansuoti – apie 1,7 mln. eurų.

2021-2022 m. papildomai kasmet reikės apie 17,4 mln. eurų, iš jų: iš valstybės biudžeto – 14 mln. eurų (maisto produktams – 13,5 mln. eurų, administravimui – 0,5 mln. eurų), iš savivaldybių biudžetų gamybos išlaidoms finansuoti – apie 3,4 mln. eurų.

Isigaliojimas – 2020-01-01, išskyrus nuostatas dėl priešmokyklinukų ir pirmokų nemokamo maitinimo visose mokyklose, kurios įsigalios 2020-09-01.

Derinimas: Projektui Valstybinė duomenų apsaugos inspekcija pritarė be pastabų. Projektas patikslintas pagal Finansų, Švietimo, mokslo ir sporto, Sveikatos apsaugos ministerijų pastabas, dalį Teisingumo ministerijos pastabų. Su Lietuvos savivaldybių asociacija suderinta darbine tvarka. Neatsižvelgta į dalį Teisingumo ministerijos pastabų (atkreiptas dėmesys į tai, kad siūlymu nustatyti teisę į nemokamus pietus tik tų savivaldybių mokyklose, kurios taikys pilnos / dalinės savitarnos (švediško stalo) principą, sukuriamą nelygiavertę situaciją, skirtingose savivaldybėse esančių mokinių atžvilgiu; nėra apibrėžiama sąvokos „pilna ar dalinė savitarna (švediškas stalas)“ reikšmė, todėl siūlyta įvertinti ar skirtingas traktavimas nesukels sunkumų, nustatant teisę į nemokamus pietus ir kt.) (derinimo pažyma pridedama).

Atitiktis Vyriausybės programai – Projektas yra susijęs su Vyriausybės programoje nustatytais siekiais mažinti skurdą ir socialinę atskirtį, kurti gyvenimui šeimoje palankią aplinką, skatinti sveiko maitinimosi įgūdžius.

Lietuvos valstiečių ir žaliųjų sąjungos, Lietuvos socialdemokratų darbo partijos, Lietuvos lenkų rinkimų akcijos-Krikščioniškų šeimų sąjungos, partijos „Tvarka ir teisingumas“ pasirašytoje koalicijos sutartyje numatyta įvesti nemokamą vaikų maitinimą: nuo 2020-01-01 nemokamą maitinimą skirti priešmokyklinio amžiaus vaikams (bandomasis projektas, kuris vyktų savivaldybėse, kuriose yra pažangus maitinimas (pvz. švediški stalai)), o nuo 2020-09-01 nemokamą maitinimą skirti ir pirmokams; kasmet didinti nemokamą maitinamų pradinukų skaičių, ilgainiui užtikrinti visų pradinukų nemokamą maitinimą.

Dalykinio vertinimo išvada:

Siūlome projektą svarstyti Vyriausybės posėdžio B dalyje kartu su kitais projektais, susijusiais su 2020 m. valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymo projektu, SADM įvertinus Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupės pateiktas pastabas ir pasiūlymus.

Socialinės politikos grupės patarėja

Daiva Buivydaite-Garbštienė

tel. 8 706 63853, el.p. daiva.buivydaite@lr.lt